

เตลิทิวส์

ฉบับที่ 23,453 วันอาทิตย์ที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2556 หน้า 4

'ฉายรังสีเทคนิคใหม่' ช่วยลดผลกระทบ รักษามะเร็งศีรษะและลำคอได้ตรงจุด

โรคมะเร็ง เป็นโรคที่มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรคมะเร็งศีรษะและลำคอเป็นโรคที่เราไม่ควรมองข้าม เพราะจากสถิติพบว่าในแต่ละปีมีผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นประมาณ 540,000 รายทั่วโลก และเสียชีวิตกว่า 271,000 รายต่อปี จึงกลายเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญระดับโลก ล่าสุดมีการฉายรังสีเทคนิคใหม่ที่สามารถรักษาได้ตรงจุดช่วยลดผลกระทบต่าง ๆ ต่ออวัยวะภายในได้มาก

พลตรีนายแพทย์นิวัฒน์ บุญยสิน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวชิรพยาบาล กล่าวว่า ปัจจุบันอัตราการเกิดโรคมะเร็งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเราทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในเพศชายมะเร็งอันดับ 1 ได้แก่ มะเร็งตับ และในเพศหญิงมะเร็งอันดับ 1 ได้แก่ มะเร็งเต้านม แต่มีข้อมูลที่น่าสนใจคืออัตราการเกิดโรคมะเร็งศีรษะและลำคอ มีการเพิ่มขึ้นถึง 18 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เราควรหันกลับมามองถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งชนิดนี้และวิธีการตรวจคัดกรองรวมไปถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการรักษาให้มากขึ้น ซึ่งหัวใจสำคัญในการดูแลรักษา คือ การวินิจฉัยและการประเมินผู้ป่วยก่อนการรักษา ทางโรงพยาบาลวชิรพยาบาลมีความพร้อมของทีมแพทย์สหสาขาที่มีคุณภาพและเชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยเฉพาะศัลยกรรมตกแต่งคินรูปและมีเครื่องมือที่ทันสมัยรวมทั้งเทคโนโลยีขั้นสูงทางการแพทย์ เช่น การฉายรังสีเทคนิคใหม่

ด้าน นายแพทย์สมศักดิ์ หวานกิจเจริญ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านหู คอ จมูก กล่าวว่า โรคมะเร็งของศีรษะและลำคอ (Head & Neck Cancer) เป็นมะเร็งที่พบบ่อยเป็นลำดับต้น ๆ ทั้งในเพศชายและเพศหญิง โดยตำแหน่งที่อาจเป็นมะเร็ง ได้แก่ จมูก โพรงหลังจมูก โพรงอากาศไซนัส ช่องปาก (ริมฝีปาก ลิ้น กระพุ้งแก้ม เหงือก เพดานปาก กระดูขากกรรไกรล่าง) ทอนซิล ช่องลำคอ กล่องเสียง ต่อมไทรอยด์ ต่อมไทรอยด์ ต่อมไทรอยด์ รวมถึงต่อมน้ำเหลืองในบริเวณศีรษะและลำคอ ซึ่งสาเหตุของโรคมะเร็งศีรษะและลำคอก็ยังไม่ทราบชัดเจน แต่ปัจจัยสำคัญคือ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภคหมาก ยาสูบ การมีแผลเรื้อรังในช่องปาก

จากโรคต่าง ๆ และการติดเชื้อไวรัสบางชนิด เช่น เชื้อไวรัส อีบีวี (EBV virus) ไวรัสเอชพีวี (HPV viruses) และไวรัส เอชไอวี (HIV virus) รวมถึงความคิดปกติทางพันธุกรรมบางชนิด

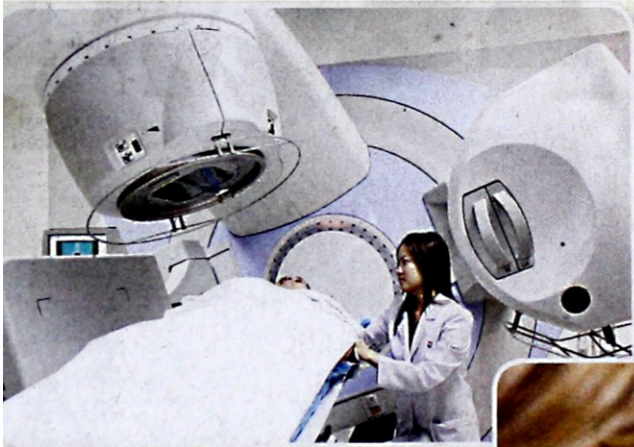
สำหรับ มะเร็งโพรงจมูก พบมากในเพศชายมากกว่าหญิง ผู้ป่วยมักมาพบแพทย์ในระยะที่เป็นมากแล้ว คือมีอาการหูอื้อ ฟังไม่ชัด เกิดภาวะน้ำคั่งในหูชั้นกลาง หรือพบก้อนเนื้อที่บริเวณคอ มีอาการเสมหะปนเลือด หน้าชา มองเห็นภาพซ้อน ปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งโพรงจมูก คือ เชื้อชาติ พฤติกรรมการบริโภคอาหารบางชนิด เช่น ปลาเค็ม ส่วน มะเร็งในช่องปาก พบในเพศหญิงและเพศ

ผสมร่วมกันในการรักษาขึ้นอยู่กับ การพิจารณาและวินิจฉัยของแพทย์ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ซึ่งเครื่องฉายรังสีรักษา VMAT (Volumetric Modulated Arc Therapy) เทคโนโลยีใหม่ของการฉายรังสีในผู้ป่วยโรคมะเร็ง เครื่องนี้จะหมุนทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยขอบเขตของลำรังสีจะปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับรูปร่างของก้อนมะเร็ง ซึ่งเครื่องจะทำงานร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์เพื่อวางแผนการรักษา จึงส่งผลให้ปริมาณและขอบเขตของรังสีมีความพอดีกับเนื้อเยื่อมะเร็ง การรักษาก็มีประสิทธิภาพถูกต้อง และรวดเร็ว

องศาในการนอนของผู้ป่วยให้ตรง ตำแหน่งที่จะฉายรังสีทำให้ความแม่นยำมากขึ้น

พันเอกนายแพทย์สามารถ ราชดารา แพทย์เวชศาสตร์นิวเคลียร์ กล่าวเสริมว่า สำหรับการใส่เครื่อง PET Scan หรือ PET-CT Scan เป็นเทคโนโลยีที่มีการใช้ในประเทศไทย มาระยะหนึ่งแล้วเพื่อวินิจฉัยโรค โดยเฉพาะมะเร็งชนิดเป็นก้อน จากการศึกษาพบว่า PET-CT Scan สามารถลดจุดอ่อนของการตรวจมาตรฐานที่ใช้ อยู่ในปัจจุบันเช่น CT Scan หรือ MRI ได้อย่างมาก อาจใช้เป็น one stop service สำหรับกำหนดระยะโรค ในกลุ่มนี้ได้ เนื่องจากการตรวจนี้จะครอบคลุมร่างกายเกือบทั้งหมด ทำให้สามารถลดการตรวจเสริมอื่น ๆ ลงได้ นอกจากนี้ภาพที่ได้จากการตรวจ PET-CT Scan ยังมีประโยชน์ในการฉายรังสี เพื่อการรักษาอีกด้วย ในกรณีของการกลับเป็นซ้ำของโรค ยังสามารถตรวจพบรอยโรคได้อย่างแม่นยำเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามวิถีลดโอกาสเสี่ยงเกิดโรคมะเร็งศีรษะและลำคอ คือการเลิกสูบบุหรี่และการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ เพราะเป็นปัจจัยเสี่ยงให้เกิดผลข้างเคียงสูงเพิ่มโอกาสการเกิดโรคมะเร็งย้อนกลับหรือเกิดโรคมะเร็งชนิดที่ 2 กับเนื้อเยื่อหรืออวัยวะอื่น ๆ ในศีรษะและลำคอได้ นอกจากนี้ควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ในปริมาณเหมาะสม เพื่อไม่ให้อ่อนหรือผอมเกินไป ควรดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว รวมถึงการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน บ้วนปากทุกครั้งหรือหลังการบริโภคอาหารเพื่อรักษาความสะอาดและเพิ่มความชุ่มชื้นของช่องปาก แปรงฟันหลังอาหารอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ได้แก่ เช้าและก่อนนอน ควบคุมโรคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เบาหวานและความดันโลหิตสูง เพราะสามารถเพิ่มโอกาสการเกิดโรคและความรุนแรงจากผลข้างเคียงของการรักษาด้วยวิธีต่าง ๆ ได้.

โรคมะเร็งกล่องเสียงและช่องลำคอ มีปัจจัยเสี่ยงจากการที่สูบบุหรี่กินหมาก โดยจะมีอาการเสียงเปลี่ยน เสียงแหบ ไอมีเสมหะปนเลือด กลืนเจ็บ หายใจไม่สะดวก มักพบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง วิธีการรักษาประกอบด้วย การผ่าตัด การฉายแสง และการทำเคมีบำบัด อาจใช้วิธีเดียวหรือหลายวิธีร่วมกันขึ้นอยู่กับระยะ ความรุนแรงของโรค ซึ่งวิธีการตรวจหาระยะของโรคที่ดีที่สุดในปัจจุบันคือการทำ PET Scan เป็นเครื่องมือที่สามารถตรวจหาการกระจายของโรคได้ทั่วร่างกาย

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเสริฐ เลิศสงวนสินชัย แพทย์ชำนาญการพิเศษ อธิบายว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีในการรักษาโรคมะเร็งมีความก้าวหน้ามากขึ้น มีวิธีการรักษาหลายวิธี โดยเฉพาะการฉายรังสีต้องผสม

ระยะเวลาในการฉายรังสีแต่ละครั้งจะใช้เวลาสั้นลงหากเปรียบเทียบกับเทคนิคการฉายรังสีแบบปรับความเข้ม ปัจจุบันพบว่าผู้ป่วยต้องนอนฉายรังสีประมาณ 15-30 นาที แต่เทคนิค VMAT สามารถฉายรังสีให้เสร็จสิ้นในเวลา 3-5 นาทีเท่านั้น นอกจากนี้ทำให้ผู้ป่วยไม่ต้องนอนบนเตียงนานแล้วยังลดความผิดพลาดอันอาจเกิดจากการขยับตัวของผู้ป่วยอีกด้วย และนอกจากเครื่องฉายรังสี VMAT จะใช้ระบบภาพนำวิถีสามมิติเข้ามาช่วยในการตรวจสอบตำแหน่งของก้อนมะเร็งก่อนฉายรังสีทำให้การรักษามีประสิทธิภาพแม้ยังผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์จากรังสีต่อเนื้อเยื่อปกติด้วย และคุณสมบัติอีกอย่างคือเตียงปรับระดับแบบ 6 มิติถูกควบคุมโดยระบบคอมพิวเตอร์สามารถปรับ